

Miljöorganisationernas positionspapper om miljöanpassning av svensk vattenkraft

Sammanfattning

Vattenkraften måste bli långsiktigt hållbar

Vattenkraften är en viktig del av en helt förnybar energiförsörjning. Den har dock flera negativa miljöeffekter som måste erkännas och hanteras i betydligt större omfattning än vad som sker idag. Nedan följer en kort sammanfattning över hur politiken kan göra detta:

Ny prövning

Det är nödvändigt att införa ett system där de olika tillstånd som meddelats med stöd av äldre lagstiftning ersätts av ett nytt tillstånd enligt miljöbalken där möjlighet finns att ställa moderna miljökrav på verksamheten. Systemet bör inkludera:

- Nyprövning av alla äldre tillstånd.
- Generella föreskrifter för vissa typer av skyddsåtgärder.
- En ny miljölagstiftning som i så stor utsträckning som möjligt bör följa den systematik och de principer som idag gäller för miljöfarlig verksamhet.
- Tidsbegränsade tillstånd.

Ett sämre alternativ till nyprövning är ett utökat omprövningsförfarande. För att ett sådant ska anses likvärdigt med nyprövningsinstitutet bör det uppfylla samtliga av dessa förutsättningar:

- Ett miljörapporteringsystem motsvarande det som gäller för miljöfarliga verksamheter ska införas för vattenverksamheter.
- Verksamhetsutövarens utredningsansvar ska gälla vid omprövning vid såväl miljöfarliga verksamheter som vattenverksamheter.
- Det måste vara möjligt att ställa så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.
- Tydligare vägledning från lagstiftaren att miljöbalkens återkallelsemöjligheter till tillståndsgivna vattenverksamheter bör tillämpas i betydligt högre omfattning än idag.
- Rättsligt bindande krav på verksamhetsutövaren att ansöka om omprövning inom viss tid. Kan till exempel kompletteras med rättskraftsbrytande villkor genom generella föreskrifter.
- Effektiva sanktioner om verksamhetsutövaren inte initierar omprövning inom den satta tidsramen.
- Krav på återkommande prövningar även efter det att tidsperioden för strategin löpt ut.
- Möjligheten till ersättning för produktionsvärdesförlust måste avskaffas.

Naturskyddsföreningen

Sportfiskarna

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Polluter Pays principle (PPP)

Den statliga ersättningen för produktionsbortfall över fem procent vid omprövning av äldre vattenkraftstillstånd för miljöförbättrande åtgärder måste tas bort från nu gällande lagstiftning. Den bryter mot principen om att förorenaren betalar samt även mot EU:s statstödsregler.

Vi välkomnar den solidariska finansieringslösning som Energiöverenskommelsen aviserat och där branschen som helhet tar ett ansvar för alla kostnader och alla verksamheter. Dock krävs garantier för att fonden kommer på plats snarast möjligt. Miljöorganisationerna vill samtidigt framhålla att valet av vilka miljöåtgärder som finansieras av fonden behöver genomgå en initial miljöprövning. Detta för att undvika att miljöåtgärder som i vissa fall inte är samhällsekonomiskt motiverade beslutas, exempelvis fiskvandringssväg istället för utrivning.

Energimyndighetens och Havs- och vattenmyndighetens nationella strategi för vattenkraften

Vi omfamnar den nationella strategin som prioriteringsordning för den svenska vattenkraftens anpassning till EU:s ramdirektiv för vatten och svenska miljömål. Vi anser dock att man inte kan sätta ett tak på nationella produktionsförluster i samband med miljöanpassningar. Hela strategin och dess planeringsmål måste därför ut- och omvärderas med jämna mellanrum, lämpligen i takt med när vattendirektivets åtgärdsprogram tas fram. Vi anser vidare att man inte kan klassificera ett helt avrinningsområde som Kraftigt Modifierat Vatten.

Ny vattenkraft – Nej tack

I den nationella strategin anges att ett behov av mer reglerkraft kan aktualisera en utbyggnad av vattenkraften. Vi säger nej till all typ av utbyggnad av vattenkraften av främst två anledningar, svenska vattendrag är redan idag för hårt reglerade och mer reglerkraft kan lösas inom befintlig vattenkraftinfrastruktur eller genom alternativa tekniska lösningar. Vi önskar därför se:

- Ett fortsatt starkt juridiskt skydd för de fyra nationalälvarna, inklusive samtliga i miljöbalken likvärdigt skyddade sträckor, där ingen utbyggnad av vattenkraft får ske.
- Att beslutsprocesser kring vattenkraft, inklusive eventuell kapacitetsökning i form av ökad energiproduktion eller ökad reglerkraft, ställs mot alla tänkbara alternativa tekniska lösningar till den aktuella funktionen som är tänkt att uppfyllas.

Naturskyddsföreningen

Sportfiskarna

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

WWF